

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 492/2012-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Marianny Mochnáčovej o sťažnosti JUDr. O. K., K., správkyne konkurznej podstaty úpadcu A., spol. s r. o., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. W., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. O. K., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sžf 4/2012 a jeho rozsudkom z 29. mája 2012 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť JUDr. O. K., trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu, advokáta JUDr. M. W., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 492/2012-25 zo 17. októbra 2012 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. O. K. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalobca“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sžf 4/2012 a jeho rozsudkom z 29. mája 2012.

2. *Sťažovateľka v podanej sťažnosti uviedla: „Okresný súd Košice I uznesením sp. zn. 31 K 13/2008 z 28. mája 2008 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka A. spol. s r. o... Za správcu konkurznej podstaty ustanovil JUDr. O. K. advokátku... Podľa § 76 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii sťažovateľka vyhotovila súpis majetku všeobecnej podstaty, do ktorej oprávnené zapísala okrem iného aj peňažnú pohľadávku v celkovej sume*

243.915,49 €... voči dlžníkovi Daňový úrad K... titulom nevráteného nadmerného odpočtu DPH za zdaňovacie obdobie júl 2005...

Úpadca 16. 8. 2005 podal daňovému úradu daňové priznanie k dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie júl 2005, ktorým uplatnil nadmerný odpočet DPH v sume 243.915,49 €...

Daňový úrad ako správca dane začal u úpadcu ešte dňa 17. 10. 2005 kontrolu na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPM...

Rozhodnutím č. k. 695/321/83707/2006/Hla zo dňa 28. 9. 2006 daňový úrad podľa § 25a ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. prerušil daňovú kontrolu z dôvodu, že sa začalo konanie o inej skutočnosti rozhodujúcej pre vydanie rozhodnutia, t. j. z dôvodu podania žiadosti o súčinnosť zaslanej colnému orgánu. Kontrola bola prerušená od 28. 9. 2006 do 6. 5. 2010. Bola preverovaná existencia odberateľov z USA a cestou ruskej, ukrajinskej a moldavskej colnej správy vývoz tovaru do uvedených štátov... Protokol z daňovej kontroly zo 6. 5. 2010 daňový úrad prerokoval so sťažovateľkou dňa 24. 5. 2010. V zápisnici o ústnom pojednávaní správca konkurznej podstaty vyjadril nesúhlasné stanovisko k skutočnostiam v ňom obsiahnutým.

Následne daňový úrad... vydal dňa 27. 5. 2010 dodatočný platobný výmer č. 695/230/44028/10/Tar, ktorým platiteľovi dane z pridanej hodnoty – sťažovateľke nepriznal nadmerný odpočet za zdaňovacie obdobie júl 2005 v sume 243 915,49 EUR... a určil vlastnú daňovú povinnosť v sume 108 540,72 EUR...

Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky (v súčasnosti finančné riaditeľstvo) rozhodnutím č. 1/223/16662-117280/2010/992517-r zo dňa 16. 11. 2010 potvrdilo odvolaním napadnutý dodatočný platobný výmer daňového úradu... Sťažovateľka na základe uloženého záväzného pokynu veriteľského výboru podala dňa 31. januára 2011 krajskému súdu žalobu o preskúmanie rozhodnutia daňového riaditeľstva č. ... zo dňa 16. novembra 2010.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 S 19/2011 z 10. novembra 2011 zamietol žalobu sťažovateľky proti rozhodnutiu daňového riaditeľstva č. ... zo dňa 16. novembra 2010, ktorým potvrdil dodatočný platobný výmer daňového úradu č. ... zo dňa 27. mája 2010 o nepriznaní nadmerného odpočtu DPH za zdaňovacie obdobie júl 2005 v sume

243 915,49 EUR... a určení vlastnej daňovej povinnosti v sume 108 540,72 EUR... a plne sa stotožnil so závermi daňových orgánov.

Najvyšší súd o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu rozhodol rozsudkom napadnutým touto sťažnosťou tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil.

Predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 18. 7. 2012.“

3. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla rozsiahlu analýzu postupu a rozhodnutia najvyššieho súdu v posudzovanej veci a interpretovala na vec sa vzťahujúce ústavnoprávne normy (čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), procesné normy upravujúce súdny prieskum správnych rozhodnutí podľa druhej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), najmä ustanovenia § 247 ods. 2, § 249 ods. 2, § 250h ods. 1 a § 250j ods. 1 a 2, ako aj relevantné (aktuálne) ustanovenia zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a o zmenách v sústave finančných orgánov v znení neskorších predpisov, zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých predpisov v znení neskorších predpisov, zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a „*Smernice Rady 2006/112/ES*“. Sťažovateľka na podporu svojich tvrdení argumentovala tiež rozhodnutiami ústavného súdu (I. ÚS 19/02, I. ÚS 74/05, III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010, III. ÚS 261/2006, III. ÚS 209/04, PL. ÚS 15/98, IV. ÚS 96/07, I. ÚS 241/07 a inými); Ústavného súdu Českej republiky (IV. ÚS 666/02) a jej právny názor podporujúcim judikátom najvyššieho súdu (uznesenie sp. zn. 5 Sžf 69/2011 z 30. apríla 2012), ako aj rozhodnutím „*ESLP... zo 6. decembra 2007*“.

4. V sťažnosti uvedené odôvodnenie (argumentáciu) sťažnosti sťažovateľka „zhrnula“ do názoru, že „*najvyšší súd jej napadnutým rozsudkom neposkytol spravodlivú súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie keďže:*

- neprípustne a v rozpore so zákonom zredukoval rozsah svojej prieskumnej právomoci na rozsah a dôvody odvolania v daňovom konaní, čím poprel nielen judikatúru najvyššieho súdu v inej totožnej veci ale aj zmysel a účel § 250j O. s. p.,

- na účely oslobodenia od dane z pridanej hodnoty pri vývoze tovaru do tretích štátov mimo EÚ vyžadoval bez opory v § 47 zákona o DPH preukázanie dovozu tovaru

úpadcom v tretích štátoch a písomný doklad o prevzatí tovaru odberateľom, čím svojvoľne vztiahol podmienky oslobodenia od dane pri intrakomunitárnych obchodoch (§ 43 zákona o DPH) aj na vývoz tovaru do tretích štátov (§ 47 zákona o DPH).

- neposkytol sťažovateľke jasnú a presvedčivú odpoveď na ňou nastolené otázky týkajúce sa colných predpisov a colného štatútu tovaru predávaného v colnom sklade, pričom si mal byť vedomý právneho názoru, ktorý vyslovil ústavný súd a najvyšší súd v tejto súvislosti v iných veciach“.

5. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd týmto postupom (bod 4) a namietaným rozsudkom z 29. mája 2012 porušil jej práva zaručené ústavou a dohovorom (body 1 a 6).

6. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo JUDr. O. K... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... rozsudkom Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd... je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 323,50 EUR...“

7. Ako dôkazový materiál sťažovateľka k sťažnosti okrem iných písomností pripojila rozhodnutie Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky zo 16. novembra 2010, rozsudok Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 S 19/2011-197 z 10. novembra 2011, rozsudok najvyššieho súdu z 29. mája 2012, ako aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 69/2011 z 30. apríla 2012.

8. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: najvyšší súd listom sp. zn. KP 4/2012 zo 7. apríla 2013 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu najvyššieho súdu listom zo 14. mája 2013.

8.1 Najvyšší súd vo svojom písomnom stanovisku okrem iného (v podstatnom) uviedol:

„Najvyšší súd konal vo veci 4 Sžf 4/2012 o odvolaní žalobcu... proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6 S 19/2011-197 z 10. novembra 2011, pričom v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol dôvody rozsudku krajského súdu, (časť I. a III. rozsudku Najvyššieho súdu SR), s ktorými sa stotožnil (§ 219 OSP). Podľa názoru najvyššieho súdu v prejednávanej veci sú dôvody rozsudku krajského súdu odlišné a podstatne hlbšie na rozdiel od rozhodnutia (7 S 18/2011 KS Košice), ktoré bolo predmetom rozhodnutia vo veci 5 Sž 69/2011 a v ktorej najvyšší súd prvostupňový zamietajúci rozsudok zrušil pre nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia. Nemožno preto bez ďalšieho len v rozdielnom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vidieť dôvod ústavnej sťažnosti.

Podľa § 247 ods. 2 OSP podmienkou preskúmania zákonnosti rozhodnutia je využitie opravného prostriedku v správnom konaní. Pod využitím opravného prostriedku sa rozumie taký obsah opravného prostriedku, na ktorý musí správny orgán vo svojom druhostupňovom rozhodnutí reagovať, pričom krajský súd uviedol, že žalovaný sa nemohol s námietkou dĺžky daňového konania, resp. daňovej kontroly zaoberať, pretože táto bola uvedená až v žalobe a žalovaný sa nemohol v napadnutom rozhodnutí s ňou vysporiadať. Preto ani krajský súd túto žalobnú námietku nehodnotil. Odvolací súd sa týmto názorom krajského súdu stotožnil a v nadväznosti na výslovné dôvody odvolania proti rozsudku prvostupňového súdu, podľa ktorých § 247 ods. 2 sa vzťahuje len na rozhodnutie vydané v správnom konaní podľa zák. č. 71/1967 Zb., a nevzťahuje sa na daňové konanie, odvolací súd uviedol na str. 8 svojho rozsudku, že preskúmanie rozhodnutia v medziach žaloby (rozsah a dôvody) tak, ako ich má na mysli § 250j ods. 1 OSP je treba vykladať v súvislosti s § 247 ods. 2 OSP a § 48 ods. 2 zák. č. 511/1992 Zb. a rozsudok krajského súdu tomuto výkladu zodpovedá.

Najvyšší súd poznamenáva, že žalobca namietol prerušenie daňovej kontroly až v podanej žalobe, pričom rozhodnutie o prerušení konania vo veci kontroly na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu za zdaňovacie obdobie júl 2005 bolo vydané 28. 9. 2006 a doručené spoločnosti A. Zákonnosť tohto rozhodnutia nebola napadnutá správnu žalobou ani žalobou proti nezákonnému zásahu (pripadne návrhom

proti nečinnosti). Posúdiť zákonnosť tohto aktu správcu dane (245 ods. 1 OSP) by mohol správny súd v konaní o preskúmanie daňového rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak by proti nemu žaloba nebola prípustná. Rozhodnutie o prerušení však nie je ust. § 100 zák. č. 511/1992 Zb. so súdneho prieskumu vylúčené. Preto samotné rozhodnutie o prerušení konania mohlo byť žalované v lehote stanovenej zákonom, čo sa však nestalo.

Z uvedeného dôvodu aj vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa uvedenú v časti IV. II. (str. 10 sťažnosti) vychádzajúcu navyiac z interpretačného posunu na základe nálezu ÚS z roku 2010 (III. ÚS 24/2010) považuje najvyšší súd argumentáciu ústavnej sťažnosti za presahujúcu dôvody žaloby podanej 31. 1. 2011...

Vyjadrovať sa k dodatočným zdôvodneniam namietanej dĺžky daňovej kontroly uvedeným v tejto časti ústavnej sťažnosti najvyššiemu súdu už v tomto štádiu konania neprináleží.

Vo vzťahu k časti IV. III. Ústavnej sťažnosti Najvyšší súd poukazuje na dôvody svojho rozhodnutia vrátane častí, v ktorej vyslovil súhlas s právnym posúdením veci krajským súdom. Najvyšší súd preskúmaval rozhodnutie, ktorým bola zamietnutá žaloba o preskúmanie rozhodnutia orgánov daňovej správy, keď dodatočným platobným výmerom vydaným podľa § 44 ods. 6 písm. b) bol 1 nebol žalobcovi priznaný nadmerný odpočet za zdaňovacie obdobie júl 2005 v sume 243 915,49 € a bola určená vlastná daňová povinnosť v sume 108 540,72 €. Žalobca vytyka odvolaciemu súdu, že svojvoľne a účelovo zamenil podmienky oslobodenia od dane pri vývoze tovaru z tuzemska podľa § 43 zákona o DPH a podmienky oslobodenia od dane pri vývoze upravené v § 47 zákona o DPH.

Najvyšší súd podčiarkuje, že ustanovenie § 47 ods. 1 zák. o DPH stanovuje ako podmienku oslobodenia od dane dodanie tovaru, ktorý je odoslaný alebo prepravený predávajúcim, alebo na jeho účet do miesta určenia na území tretieho štátu. Súčasťou podmienky je teda nielen odoslanie alebo preprava predávajúcemu na územie tretieho štátu, ale aj do miesta určenia na území tretieho štátu, a aj samotné dodanie tovaru. Daňové orgány dostatočne zdôvodnili svoje rozhodnutia, čo krajský súd akceptoval a odvolací súd rovnako dospel k záveru, že hoci spoločnosť A. uplatnila oslobodenie od dane na základe predloženého JCD a CMR s poukazom na § 47 ods. 1, 3 zák. o DPH, v procese dokazovania v daňovom konaní boli zistení skutočnosti, ktoré odôvodňovali pochybnosti o pravdivosti a vierohodnosti dokladov predložených žalobcom a bolo preukázané,

že k dodaniu tovaru žalobcom do miesta určenia na území tretieho štátu nedošlo. Ak potom v konaní zistené dôkazy, aj s prispením žalobcu, svedčali pre záver o dodaní tovaru v colnom sklade, ide o plnenie podliehajúce DPH.

Najvyšší súd upriamuje pozornosť na rozsudok Súdneho dvora ES z 8. 11. 2012 vo veci C-165/11 (*Profitube*), ktoré bolo vydané následne aj v súvislosti s nálezom ÚS (III. ÚS 283/2010), na ktorý sťažovateľka odkazuje v sťažnosti.

Vychádzajúc z uvedeného považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky sťažnosť za neodôvodnenú. Súčasne súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. “

8.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu najvyššieho súdu okrem iného uviedol:

„1. Sťažovateľka v úvode zotrváva na podanej sťažnosti a jej dôvodoch v celom rozsahu. Má za to, že skutočnosti a dôvody uvedené vo vyjadrení najvyššieho súdu nemajú vo vzťahu k namietanému porušeniu jej označených práv žiadnu relevanciu.

2. Pokiaľ ide o ústavne neprípustnú redukciu rozsahu súdneho prieskumu najvyššieho súdu sťažovateľka zotrváva na argumentácii uvedenej sťažnosti, ktorú považuje za ústavne konformnú, konzistentnú, racionálnu a zodpovedajúcu zmyslu a účelu relevantných procesných noriem (§ 247 ods. 2, § 249 ods. 2, § 250h ods. 1, § 250j ods. 1 a 2 O. s. p.), vykladaných v záujme reálneho (a nie iluzórneho) naplnenia práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie každého účastníka súdneho konania o prieskum zákonnosti rozhodnutia správneho (daňového) orgánu.

3. K tvrdeniu, že najvyšší súd v inej veci (5 Sžf 69/2011) zrušil rozsudok prvostupňového správneho súdu (*Krajský súd Košice sp. zn. 7 S 18/2011*) pre nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, sťažovateľka uvádza, že toto nezodpovedá skutočnosti. Z odôvodnenia zrušujúceho rozsudku najvyššieho súdu totiž jasne vyplýva, že dôvodom zrušenia bolo práve pochybenie prvostupňového súdu pri určení rozsahu súdneho prieskumu a najvyšší súd výslovne uviedol, že medze súdneho prieskumu sú limitované žalobou a nie odvolaním v daňovom konaní...

9. Navyiac sťažovateľka zvyrazňuje, že vyjadrenie najvyššieho súdu, ktoré jej bolo doručené zo strany ústavného súdu predstavuje určitý interpretačný posun, keďže najvyšší

súd v ňom rozširuje a dopĺňa dôvody napadnutého rozhodnutia, čo je potrebné považovať za neprípustné.

10. Naopak najvyšší súd sa nijak nevyjadril k tomu, prečo zamenil podmienky oslobodenia od dane pri vývoze tovaru z tuzemska do iného členského Štátu (upravené v § 43 zákona o DPH) a podmienky oslobodenia od dane pri vývoze tovaru do miesta určenia na území tretieho štátu (upravené v § 47 zákona o DPH), pričom predpoklady, ktoré zákon vyžaduje iba pri intrakomunitárnych obchodoch medzi členskými štátmi (§ 43) bez relevantného zákonného dôvodu aplikoval aj pri vývoze do tretích štátov, ktorý realizoval úpadca v rozhodnom zdaňovacom období...

13. Najvyšší súd v závere vyjadrenia poukazuje na rozsudok Súdneho dvora ES (správne EU, pozn. sťažovateľky), ktoré bolo vydané v súvislosti s nálezom ústavného súdu sp. zn. III. US 283/2010. Najvyšší súd však nijak uvádza, aké dôsledky z tohto rozhodnutia Súdneho dvora EU vplývajú/môžu vplývať na súdenú vec, a preto sa k nemu sťažovateľka bližšie nebude vyjadrovať...

14. Vychádzajúc zo všetkých uvedených skutočností a najmä z obsahu samotnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol v súlade so sťažnostným petitom a požadovanú náhradu trov konania navyšuje o odmenu za ďalší úkon právnej pomoci v konaní pred ústavným súdom – replika k vyjadreniu najvyššieho súdu...“

Sťažovateľka (listom zo 17. júla 2013) súhlasila s upustením od ústneho pojednávania v posudzovanej veci.

9. Ústavný súd v danej veci upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami a vyhodnotením svojich zistení dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. V rámci konania vo veci samej (vykonania dôkazov relevantných k predmetu posudzovanej veci navrhovaných účastníkmi) ústavný súd nahliadol do súdneho spisu

Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 S 19/2011, oboznámil sa s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 69/2011 z 30. apríla 2012, ako aj s rozsudkom Súdneho dvora (prvej komory) z 8. novembra 2012 vo veci sp. zn. C-165/11 (Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky proti spoločnosti P., spol. s r. o., K.) a zaoberal sa právnymi názormi ústavného súdu prezentovanými v nálezoč č. k. III. ÚS 283/2010-46 z 27. októbra 2010 a č. k. III. ÚS 24/2010-57 z 29. októbra 2010.

III.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 (pozri tiež body 1 a 6).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia...

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Námiety sťažovateľky týkajúce sa ňou tvrdeného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorých malo dôjsť v príčinnej súvislosti s označeným rozsudkom najvyššieho súdu, sú založené najmä na jej tvrdení o nedostatočne zistenom skutkovom stave spôsobom zredukovaním rozsahu „svojej prieskumnej právomoci na rozsah a dôvody odvolania v daňovom konaní“ bez zaoberania sa „žalobnými dôvodmi ustálenými v žalobe“ a s tým spojeným „nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia...“ tohto rozsudku, v ktorom absentovalo ústavnoprávne konformné vysvetlenie (okrem iného) takto zredukovaného súdneho prieskumu, a v súvislosti s tým aj nevysporiadanie sa s odlišným právnym názorom (a aj záverom) iného senátu najvyššieho súdu vysloveným v uznesení sp. zn. 5 Sžf 69/2011 z 30. apríla 2012 (pozri argumentáciu sťažovateľky uvedenú v bode 4 a tiež body 3 a 7).

15. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

16. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

17. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozhodnutím najvyššieho súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená

právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o sťažovateľkinom odvolaní rozsudkom sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 sú zlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľky predovšetkým zobral do úvahy to, že namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu (a spravodlivý proces), ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie.

18.1 Najvyšší súd sťažnosťou napadnutý rozsudok sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 v časti týkajúcej sa námietok sťažovateľky uvedených v bode 14 odôvodnil takto:

„Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom predloženého spisového materiálu (administratívneho spisu a spisu súdu prvého stupňa) dospel k záveru, že skutkové okolnosti predaja tovaru v colnom sklade spoločnostiam označeným v rozsudku krajského súdu sú nesporné a vyplývajú z obsahu spisovej dokumentácie. Medze súdneho prieskumu rozhodnutia žalovaného stanovil krajský súd v súlade s ustanovením § 247 ods. 2 O. s. p., t. j. v medziach, pokiaľ bola z konkrétnych skutkových a právnych dôvodov vyčerpaná možnosť podania opravného prostriedku v administratívnom konaní. Krajský súd tieto medze žaloby ustálil vo svojom rozsudku na str. 9 v ods. 4 a 5 a odvolací súd sa s takto vymedzeným predmetom súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia stotožňuje.

K dôvodom odvolania v bode III. preto odvolací súd len zdôrazňuje, že je v súlade so zákonom postup krajského súdu, pokiaľ sa nezaoberal dôvodmi žaloby, ktoré sa týkali lehoty na skončenie daňovej kontroly. Hoci žalobca v súdnom konaní tvrdí, že daňová kontrola bola nezákonná v dôsledku porušenia zákonných ustanovení o lehotách na jej vykonanie, odvolacie dôvody v administratívnom konaní toto tvrdenie neobsahujú. Podľa § 48 ods. 2 zák. č. 511/1992 Zb. odvolací orgán preskúma prvostupňové rozhodnutie správcu dane vždy v rozsahu požadovanom v odvolaní; nemožno preto súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného ako druhostupňového správneho orgánu rozšíriť na také dôvody, ktoré neboli predmetom odvolacieho konania v administratívnom konaní, pretože žalobca nevyužil svoje oprávnenie podať z tohto dôvodu odvolanie. Právna

argumentácia žalobcu, že § 247 ods. 2 O. s. p. sa vzťahuje len na rozhodnutia vydané v správnom konaní – podľa správneho poriadku - zák. č. 71/1967 Zb., ktorý sa na daňové konanie nevzťahuje, nie v danej súvislosti právne relevantné. Odhliadnuc od ustálenej súdnej praxe, podľa ktorej správnym konaním v zmysle V. časti O. s. p. Správne súdnictvo sa rozumie každé konanie orgánu verejnej správy, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach fyzickej alebo právnickej osoby v oblasti verejnej, a to bez ohľadu na to, či sa na také konanie a rozhodovanie vzťahuje všeobecný predpis (Správny poriadok) alebo právny predpis upravujúci len konanie a rozhodovanie špeciálneho orgánu (Zákon o správe daní a poplatkov), vždy je podmienkou možného prieskumu rozhodnutia správneho orgánu (v ponímaní ako orgánu verejnej správy – podľa § 247 ods. 1 O. s. p.) využitie opravného prostriedku v správnom konaní, pokiaľ je podľa zákona prípustný. Osobitne a špeciálne pre konanie podľa zák. č. 511/1992 Zb. platí, že práve dôvody odvolania použité v daňovom konaní tak určujú aj medze súdneho prieskumu daňového rozhodnutia (na rozdiel napr. od konania podľa § 59 Správneho poriadku, v ktorom správny orgán aj v odvolacom konaní bez ohľadu na medze odvolania preskúmava správne rozhodnutie v celom rozsahu). Medze žaloby, tak , ako ich má na mysli § 250j ods. 1 O. s. p. je preto treba vykladať v súvislosti s § 247 ods. 2 O. s. p. a § 48 ods. 2 zák. č. 511/1992 Zb. tak, že relevantné sú len tie dôvody žaloby (určujúce medze žaloby), kde rozsah a dôvody žaloby korešpondujú s rozsahom a dôvodmi odvolania v daňovom konaní. Rozsudok krajského súdu tomuto výkladu zákona zodpovedá...“

18.2 Sťažovateľka k právnemu názoru najvyššieho súdu [„... relevantné sú len tie dôvody žaloby (určujúce medze žaloby), kde rozsah a dôvody žaloby korešpondujú s rozsahom a dôvodmi odvolania v daňovom konaní...“] prezentovanému v jeho rozsudku z 29. mája 2012 (bod 17) protiargumentovala zásadne odlišným právnym názorom iného senátu najvyššieho súdu v analogickej veci (správkyňa konkurznej podstaty úpadcu... A., spol. s r. o..., K. c/a Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky) vedenej pod sp. zn. 5 SžF 69/2011, v ktorom v odôvodnení svojho uznesenia z 30. apríla 2012 uviedol:

„V súvislosti s názorom prvostupňového súdu, že predmetom preskúmania postupu a zákonnosti žalobou napadnutého rozhodnutia môžu byť iba tie dôvody, ktoré boli predmetom odvolacieho konania pred druhostupňovým správnym orgánom, a tieto nie je

možné rozširovať v žalobe podanej na súd (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 SŽ/67-68/2001, ktorý bol pravdepodobne dôvodom nedôsledného posúdenia žaloby), dáva odvolací súd krajskému súdu do pozornosti, že táto judikatúra je v súčasnosti už prekonaná a podľa súčasnej rozhodovacej praxe dôsledne vychádzajúcej z ustanovení piatej časti Občianskeho súdneho poriadku a ako aj z čl. 36 ods. 1 a ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je zásadne prípustné uplatniť v správnej žalobe aj právne námietky, ktoré neboli vznesené v správnom odvolacom konaní, keď zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva obmedzenie žalobcu uviesť v žalobe len tie skutočnosti, ktoré uplatňoval v konaní pred správnym orgánom; rozhodujúce je iba to, či rozhodnutím a postupom správneho orgánu bol žalobca ukrátený na svojich právach (§ 250 ods. 2 OSP). Uvedené obmedzenie nevyplýva ani z ustanovenia § 250j OSP, ktoré pri úvahách, ako má súd o žalobe rozhodnúť, mu nedáva možnosť zobrať do úvahy tú skutočnosť, že žalobca v priebehu správneho konania prípadne neuviedol všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s vyššie uvedeným považuje ešte za potrebné doplniť, že v správnom súdnictve vykonávanom podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sa neuplatňuje vo vzťahu k zákonu o správe daní koncentračná zásada, majúca za následok nemožnosť uplatnenia žalobných námietok prv neuvedených v odvolaní proti prvostupňovému správne rozhodnutiu. Koncentračná zásada, predstavujúca výrazné obmedzenie procesných práv účastníka konania, sa uplatní iba v prípade, ak to zákon výslovne pre daný prípad ustanovuje, za prísneho režimu poučenia účastníka, či už správnym orgánom alebo súdom. Preto, pokiaľ žalobca v žalobe oponoval aj námietkami skôr neuplatnenými v rámci odvolacieho správneho konania, bolo povinnosťou prvostupňového súdu sa týmito náležite vysporiadať.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky musel napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 1 písm. f) OSP a zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 2 OSP).

V novom rozhodnutí bude povinnosťou krajského súdu postupovať v intenciách názoru odvolacieho súdu, ktorým je viazaný (§ 250ja ods. 4 OSP), a vysporiadať sa dôsledne so všetkými námietkami žaloby. Ohľadne namietanej dĺžky daňového konania

bude povinnosťou krajského súdu prihliadnúť aj na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 24/2010-57 z 29. júna 2010.“

19. K v sťažnosti namietanej skutočnosti existencie dvoch zásadne odlišných („opačných“) právnych názorov najvyššieho súdu v analogických veciach sťažovateľka uviedla, že *„Neústavnou a nezákonnou redukciou rozsahu súdneho prieskumu najvyšší súd nielen odňal sťažovateľke možnosť konať pred súdom, ale zároveň priamo zasiahol do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy.“*

20. S poukazom na odôvodnenie predmetných odvolacích rozhodnutí najvyššieho súdu (18.1, 18.2) ústavný súd konštatuje zásadný nesúlad právnych názorov a právnych záverov najvyššieho súdu v týchto dvoch analogických veciach.

21. Ústavný súd ďalej konštatuje, že rozdielnosťou faktických a právnych záverov v oboch analogických správnych konaniach právne relevantným zdôvodnením rozdielnosti svojho postupu a jeho vysvetlením sa najvyšší súd primeraným spôsobom (resp. vôbec) nezaoberal.

22. Najvyšší súd vo svojom stanovisku (bod 8.1) zotrval na právnom názore prezentovanom v jeho sťažnosťou napadnutom rozhodnutí z 29. mája 2012:

„Podľa § 247 ods. 2 OSP podmienkou preskúmania zákonnosti rozhodnutia je využitie opravného prostriedku v správnom konaní. Pod využitím opravného prostriedku sa rozumie taký obsah opravného prostriedku, na ktorý musí správny orgán vo svojom druhostupňovom rozhodnutí reagovať, pričom krajský súd uviedol, že žalovaný sa nemohol s námietkou dĺžky daňového konania, resp. daňovej kontroly zaoberať, pretože táto bola uvedená až v žalobe a žalovaný sa nemohol v napadnutom rozhodnutí s ňou vysporiadať. Preto ani krajský súd túto žalobnú námietku nehodnotil. Odvolací súd sa týmto názorom krajského súdu stotožnil a v nadväznosti na výslovné dôvody odvolania proti rozsudku prvostupňového súdu, podľa ktorých § 247 ods. 2 sa vzťahuje len na rozhodnutie vydané v správnom konaní podľa zák. č. 71/1967 Zb., a nevzťahuje sa na daňové konanie, odvolací súd uviedol na str. 8 svojho rozsudku, že preskúmanie rozhodnutia v medziach žaloby

(rozsah a dôvody) tak, ako ich má na mysli § 250j ods. 1 OSP je treba vykladať v súvislosti s § 247 ods. 2 OSP a § 48 ods. 2 zák. č. 511/1992 Zb. a rozsudok krajského súdu tomuto výkladu zodpovedá.“

23. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Tým, že najvyšší súd rozhodol vo svojich dvoch rozhodnutiach v zásade v analogických veciach s diametrálne odlišným výsledkom a svoj názorový posun primeraným spôsobom neodôvodnil, je jeho rozsudok sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 v rozpore s ústavou chráneným princípom právnej istoty a porušuje právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu v posudzovanom prípade je ústavne neudržateľná. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhľadom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti všeobecných súdov. Ústavný súd svojím rozhodnutím iba otvára cestu na riešenie problému v rámci prebiehajúceho konania pred všeobecnými súdmi.

25. Ústavný súd na základe už uvedeného konštatuje, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012 je rozhodnutím, ktoré nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto rozhodol, že namietaným rozsudkom bolo porušené sťažovateľkino základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu).

26. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžf 4/2012 z 29. mája 2012, toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu, aby v nej znovu konal a rozhodol (výrok 2 tohto nálezu). Najvyšší súd v ďalšom konaní opätovne zhodnotí svoj právny záver vo veci sp. zn. 4 Sžf 4/2012 a ústavne konformným spôsobom zdôvodní svoj prípadný odklon od záveru vysloveného vo veci sp. zn. 5 Sžf 69/2011.

27. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľke, ktorá bola vo veci namietaných porušení práv úspešná, vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti 17. septembra 2012. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2012 patrí advokátovi odmena v sume 134,70 € (1/6 z výpočtového základu, ktorý je 763 €, t. j. 127,16 €, a režijný paušál 7,63 €). Právnomu zástupcovi prináleží celková odmena za zastupovanie pred ústavným súdom v sume 323,50 € (za 2 úkony v roku 2012 – 269,58 € a 20 % DPH z uvedenej sumy 53,92 €), ktorú je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku). Za stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky zo 14. mája 2013 k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu zo 7. apríla 2013 ústavný súd odmenu nepriznal, lebo toto stanovisko neobsahovalo nové relevantné skutočnosti oproti argumentácii sťažovateľky uvedenej v jej sťažnosti.

28. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2013